

به نام دوست...

کتاب شیراز

سعید حسام پور

سیمین دانشور

www.ketab.ir

سرشناسه	: حسام‌پور، سعید، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: سیمین دانشور / سعید حسام‌پور.
مشخصات نشر	: شیراز: قلمکده: سازمان فرهنگی، اجتماعی و ورزشی شهرداری شیراز، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۸ ص: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۳۳-۵۱-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۲۳] ۱۲۸-.
موضوع	: دانشور، سیمین، ۱۳۰۰ - ۱۳۹۰. — نقد و تفسیر
موضوع	: داستان‌نویسان ایرانی — قرن ۱۴ — نقد و تفسیر
موضوع	: Novelists, Iranian — 20th century — Criticism and interpretation
موضوع	: داستان‌های فارسی — قرن ۱۴ — تاریخ و نقد
موضوع	: Persian fiction — 20th century — History and criticism
شناسه افزوده	: سازمان فرهنگی اجتماعی و ورزشی شهرداری شیراز
رده بندی کنگره	: PIR۸۰۴۱
رده بندی دیویی	: ۸۱۴۳/۶۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۲۸۷۲۸۷
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

نشر قلمکده

با سپاس از دکتر مرتضی جعفری

معاون فرهنگی، اجتماعی و ورزشی شهرداری شیراز

کتاب شیراز

سیمین دانشور

سعید حسام‌پور

عضو هیات علمی دانشگاه شیراز

ناشر: قلمکده و سازمان فرهنگی، اجتماعی و ورزشی شهرداری شیراز

چاپ نخست: ۱۴۰۰

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

حروفچین و صفحه‌آرا: سمیرا چناری

طراح جلد: باسم‌الرسام

لیتوگرافی و چاپ: واصف

شیراز، صندوق پستی: ۸۳۱-۷۱۹۵۵

فهرست مطالب

عنوان..... صفحه

سخن نخست ۶

فصل اول: زندگی و سرگذشت

کودکی و نوجوانی ۱۰

جوانی ۱۲

دکترای ادبیات و استاد دانشگاه ۱۲

ازدواج ۱۶

پس از مرگ همسر ۱۹

بیماری و مرگ ۲۰

فصل دوم: آثار سیمین دانشور

الف: داستان‌ها ۲۳

آتش خاموش ۲۳

شهری چون بهشت ۳۱

به کی سلام کنم؟ ۳۸

از پرنده‌های مهاجر بیرس ۳۴

انتخاب ۴۸

ب. رمان‌ها ۵۳

سووشون ۵۳

جزیره سرگردانی ۶۲

ساربان سرگردان ۶۵

ج. ترجمه‌ها ۶۹

سخن نخست

شیراز و فارس بی گمان از دیرباز نقشی بی بدیل در ادبیات و هنر ایران زمین داشته‌اند و چه در گذشته‌های دورتر و چه در دوران معاصر، ادیبان و هنرمندان چیره‌دست و توانمندی از این خاک بالیده‌اند و بسیاری از آنان جریان ساز هم بوده‌اند. شاید تنها برشمردن نام این بزرگان، چندین سطر شود که از آن درمی‌گیریم تا به دوران معاصر برسیم. در این دوره در ادبیات داستانی، نقش فارس و به‌ویژه شیراز، ستودنی است؛ هرچند از نویسندگان پیشرو ایران، صادق هدایت با نوشتن *داش‌آکل*، شهر شیراز را مکان رخدادهای داستان قرار داده، اما اگر بخواهیم فارس را به معنای گسترده آن مبنا قرار دهیم، می‌توان با توجه به اینکه صادق چوبک بخشی از زندگی خود را در شیراز سپری کرده و رخدادهای برجسته‌ترین داستان او، *سنگ صبور*، در این شهر روی می‌دهد، چوبک را به گونه‌ای نخستین نویسنده معاصر در این دیار به‌شمار آوریم.

پس از چوبک، به ابراهیم گلستان می‌رسیم؛ او، از نوادگان آیت‌الله سید محمد شریف تقوی شیرازی و نخستین فرزند سید محمد تقی گلستان،

روزنامه‌نگار شیرازی صاحب روزنامه گلستان است که نمایندگی فارس را در مجلس مؤسسان ۱۳۰۴ برعهده داشت. این مجلس، سلطنت را از قاجار به پهلوی منتقل کرد. ابراهیم گلستان دوره متوسطه را در دبیرستان شاهپور شیراز گذراند. او نویسنده‌ای پیشرو است که سبکی ویژه دارد و بسیاری از پژوهشگران بر این باورند که او در آثارش زیر تأثیر همینگوی بوده است. البته خود گلستان، این نظر را نمی‌پذیرد. او برای زبان داستانی و بهره‌گیری از نثر آهنگین، جایگاهی ویژه در نظر می‌گیرد و آن را در آثار خود برجسته می‌کند. نقش و تأثیر او در پیشرفت داستان معاصر، انکارناپذیر است.

پس از گلستان، به‌نویسنده‌ای می‌رسیم که ویژگی‌های منحصر به فرد فراوانی دارد؛ سیمین دانشور، همو که استاد بدیع‌الزمان فروزانفر به سبب پوست آفتاب‌خورده‌اش او را دوشیزه مشکین شیرازی صدا می‌زد (حدادی، ۱۳۹۳: ۱۶۷).

در اثر پیشرو، درباره زندگی، آثار، سبک و اندیشه دانشور به تفصیل سخن خواهیم گفت. ادبیات داستانی در شیراز، با ظهور افرادی مانند ابوالقاسم و امین فقیری، صادق همایونی، سیروس رومی و پس از اینان ابوتراب خسروی و شهریار مندنی‌پور، صمد طاهری، شهلا پروین‌روح، محمد کشاورز و... به بالندگی پیوسته خود ادامه می‌دهد و خون تازه‌ای در رگ داستان معاصر جاری می‌کند؛ به‌گونه‌ای که با اطمینان می‌توان شیراز را یکی از قطب‌های مهم داستان‌نویسی دانست.

از میان نویسندگان یادشده، سیمین دانشور، نامی بلند و ماندگار در ادبیات ایران و جهان دارد؛ او نخستین بانوی داستان‌نویس ایران به‌شمار می‌رود که با نگارش سووشون و چاپ‌های پی‌درپی آن، تأثیری

ژرف بر ادبیات ایران برجای نهاده است. نگاهی به پژوهش‌های منتشرشده درباره نویسندگان معاصر، نشان می‌دهد که پس از صادق هدایت، بیشترین پژوهش‌های صورت گرفته درباره آثار، شخصیت و اندیشه سیمین دانشور انجام شده است؛ بنابراین شناساندن و معرفی هرچه بیشتر این نویسنده به مخاطبان ضروری است؛ البته تأکید بیشتر متن بر فراهم آوردن شناخت عمومی و همه‌جانبه زندگی، آثار و اندیشه‌های این بانوی توانمند است و بدیهی است مخاطبان این کتاب، عامه مردم خواهند بود تا از این طریق، پس از آشنایی کلی با نویسنده، به خواندن و درنگ در آثار او بیشتر برانگیخته شوند.

آنچه باید بر آن تأکید ورزید، این است که ذوق سرشار دانشور، پشتکار پیوسته و شناخت تاریخ، فرهنگ و ادبیات ایران زمین، به او کمک کرد تا بتواند هویت و نهضت زنانه را با خلاقیت ادبی خود به تصویر بکشد. اینکه بسیاری از آثار این بانوی نویسنده توانسته هم رضایت خوانندگان عام را به دست آورد و هم تحسین منتقدان را برانگیزد، نشانگر ویژه بودن اوست. آثار او هم‌چنان پس از دهه‌ها خوانندگان پرشمار خود را دارد و گذر زمان باعث کنار زده شدن آنها نشده است. بی‌گمان تمرکز او بر مسایل زنان و نقش و جایگاه آنان، هم سهم بسزایی در آگاهی‌بخشی به جامعه داشته و هم برای زنان نویسنده دیگر الهام‌بخش بوده و هم به‌طورکلی جایگاه آنان را ارتقا داده است.